

Zygmunt Kropiwnicki

Dopuszczalność wymierzenia kary ograniczenia wolności przy przestępstwach z art. 28 ustawy z dnia 10 grudnia 1959 r. o zwalczaniu alkoholizmu

---

Palestra 14/12(156), 47-49

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

na tle polskiego procesu karnego żadnych wątpliwości od wielu lat, ustawodawca uznał za celowe i pożądane podkreślić ją w obowiązującym obecnie kodeksie postępowania karnego w specjalnym przepisie art. 3 § 2 k.p.k. Treść tego przepisu jest jednoznaczna, nie wymaga komentarza i nie pozwala na jakiegokolwiek interpretacje ścieśniające. Zgodnie więc z tą interpretacją, dopóki w trybie przewidzianym przez prawo, a więc w wyniku prawomocnie zakończonego procesu karnego, wina nie zostanie sprawcy udowodniona, dopóty człowiek postawiony pod zarzutem popełnienia konkretnego czynu przestępnego nie może być uważany za winnego tegoż przestępstwa. Zarzut stawiany w śledztwie, a nawet zawarty w akcie oskarżenia, jest niczym innym jak hipotezą, która musi być dopiero zbadana w toku postępowania przewidzianego przez prawo.

Tym samym więc żadna informacja o popełnieniu przestępstwa (niezależnie od powagi źródła) otrzymana przez organ państwowy nie może być uznana za przesłankę równoznaczną z popełnieniem czynu przez określoną osobę. Konsekwencją tego stanu rzeczy jest fakt, że informacja taka nie może rodzić skutku określonego w art. 29 § 2 k.k. Kwestia ma charakter zasadniczy i chociaż wypadnie zgodzić się z autorami, że oczekiwanie na uprawomocnienie się orzeczenia stwierdzającego winę sprawcy może uniemożliwić podjęcie warunkowo umorzonego postępowania, to jednak względ na tę okoliczność nie może przekreślać konsekwencji płynących z treści art. 3 § 2 k.p.k.

Stosowanie szerszej lub węższej interpretacji zwrotu: „dopuszcza się przestępstwa” (użytego w art. 29 § 2 k.k.) uważam za błędne i pozbawione podstaw wobec imperatywnego charakteru zasady domniemania niewinności i jednoznacznego uregulowania jej w aktualnie obowiązującej procedurze karnej.

Dlatego też sądzę, że warunkowo umorzone postępowanie karne może być podjęte tylko wtedy, gdy wina sprawcy zostanie stwierdzona w prawomocnym rozstrzygnięciu kończącym postępowanie.

2

ZYGMUNT KROPIWNICKI

Dopuszczalność wymierzenia kary ograniczenia wolności przy przestępstwach z art. 28 ustawy z dnia 10 grudnia 1959 r. o zwalczaniu alkoholizmu

Na podstawie art. VII pkt 16 przepisów wprowadzających nowy kodeks karny utrzymany został w mocy art. 28 ustawy z dnia 10 grudnia 1959 r. o zwalczaniu alkoholizmu. W myśl tego przepisu, za prowadzenie w stanie nietrzeźwym pojazdu mechanicznego służącego do komunikacji lądowej, wodnej lub powietrznej wymierza się karę aresztu do lat 2 lub karę grzywny do 5 000 zł albo obie te kary łącznie (§ 1), a za prowadzenie w stanie nietrzeźwym na drodze publicznej innego

pojazdu niż określonego w § 1 — karę aresztu do roku lub karę grzywny do 5 000 zł (§ 2).

Powyższa, obowiązująca dotychczas sankcja ustawowa „aresztu” uległa na podstawie art. XIII punkt 1 przep. wpraw. k.k. zamianie, i to wyłącznie na karę „pozbawienia wolności” w rozmiarach określonych w art. 32 k.k. Przewidziana zaś alternatywnie lub łącznie kara grzywny, jako kara rodzajowa, pozostała bez zmiany.

Nie można więc, opierając się na powyższej normie o charakterze ogólnym, stosować innego rodzaju kary niż wskazany w przepisach wprowadzających, a między innymi nowego rodzaj kary w postaci „ograniczenia wolności” do utrzymanych w mocy dawnych dyspozycji karnych, co do których ustawowa sankcja karna nie została zmieniona w sposób szczególny.

Tylko zatem tego rodzaju wniosek może być wyprowadzony z wchodzących w grę przepisów. Ma on w pełni zastosowanie do przestępstw z art. 28 cyt. ustawy, za które można wymierzać obecnie tylko karę pozbawienia wolności lub grzywnę albo obie te kary łącznie. Mimo to wysuwane są wątpliwości co do stosowania nowej kary „ograniczenia wolności” przy przestępstwie z art. 28 cyt. ustawy w razie istnienia warunków nadzwyczajnego złagodzenia kary, o których mowa w art. 57 k.k. Wątpliwości te należy rozstrzygnąć m.zd. na podstawie tekstu art. 57 k.k. oraz zgodnie z zasadą hierarchii rodzajów kary.

Według brzmienia art. 57 k.k. nadzwyczajne złagodzenie określone jest jako „wymierzenie kary poniżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia albo kary łagodniejszego rodzaju”. Najniższym zaś zagrożeniem za występki z art. 28 cyt. ustawy jest grzywna, która według hierarchii kar wynikającej z art. 30 § 1 k.k. jest rodzajowo najniższą karą zasadniczą. Grzywna jednak, zgodnie ze słusznym stanowiskiem Sądu Najwyższego, nie podlega nadzwyczajnemu złagodzeniu (OSNKW 25 63).

Tak więc nadzwyczajne złagodzenie nie może być stosowane do przestępstw z art. 28 cyt. ustawy, skoro już przy „zwykłym” uwzględnieniu okoliczności może być wymierzona kara rodzajowo najniższa.

Stanowisko przeciwne zdaje się wynikać z poglądu, że sąd powinien określić najpierw wymiar kary bez zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia, a dopiero potem karę tę złagodzić i wymierzyć ją jako ostateczną.

Wychodząc z tego założenia, orzecznictwo dawniejsze wymagało nawet, żeby sąd oznaczał w sentencji obie kary, tj. pierwotną zwykłą i ostateczną nadzwyczajnie złagodzoną. Od stanowiska tego odstąpiono już dość dawno uważając, iż nie jest ono ustawowo uzasadnione.

Według obecnie panującego poglądu sąd wprost stosuje w wyroku karę nadzwyczajnie złagodzoną.

Obawa, że niekiedy nie powinno się wymierzać oskarżonemu kary grzywny ze względu na jego sytuację majątkową i rodzinną, nie może stanowić argumentu dla stanowiska sprzecznego z brzmieniem obowiązującej ustawy.

Nowy kodeks karny nie powtórzył treści art. 57 § 2 k.k. 1932 r o konieczności wymierzenia kary pozbawienia wolności, gdy skazanie na grzywnę nie byłoby celowe.

Zasady wymiaru kary w obowiązującym kodeksie karnym są ujęte inaczej i skomentowanie ich wymagałoby obszerniejszych rozważań, przede wszystkim o charakterze genetycznym i porównawczym. Przekraczałyby to jednak ramy niniejszego artykułu.

Dla ścisłości należy zaznaczyć, że niecelowość kary grzywny, unormowana w art. 57 § 2 k.k. z 1932 r., nie była jednak wąsko rozumiana jako wyłączny tylko wzgląd na warunki materialne i bytowe oskarżonego. Sąd Najwyższy w szeregu wyroków (np. OSNKW 68/63) wyjaśnił, że celowość kary grzywny oceniać należy również z punktu widzenia charakteru sprawy, okoliczności czynu, a nawet wymagań prewencji ogólnej.

Zresztą wysunięta obawa niemożności zapłacenia grzywny nawet w wysokości minimalnej, przy uwzględnieniu najbardziej łagodzących okoliczności, jest raczej zarzutem teoretycznym, zwłaszcza w konkretnych wypadkach występków prowadzenia pojazdów mechanicznych w stanie nietrzeźwości.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują, że regułą będzie uiszczanie przez skazanych grzywnien orzeczonych w niewysokim rozmiarze. Wzgląd ten, jak należy domniemywać, wpłynął m.in. na unormowanie kary zastępczej w art. 37 § 1 k.k. w ten sposób, że sąd określa karę zastępczą pozbawienia wolności dopiero na wypadek nieuiszczenia grzywny przekraczającej 1 000 zł.

Nie można pominąć wreszcie, że zarówno „ograniczenie wolności”, jak i „grzywna” są karami, a więc posiadać muszą ze względu na swą istotę element dolegliwości. Nie należy więc traktować „ograniczenia wolności” jako środka karnego pozbawionego dolegliwości lub uważać go niezgodnie z przepisami za środek o mniejszym stopniu dolegliwości niż grzywna.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że argumenty mające wynikać zarówno z interpretacji wymiaru kary jak i z celowości stosowania grzywny nie mogą być uznane za przekonujące. W razie istnienia więc okoliczności wymaganych przy stosowaniu nadzwyczajnego łagodzenia kary okoliczności te podlegają uwzględnieniu przy przestępstwach z art. 28 cyt. ustawy, ale tylko w ramach trybu „zwyczajnego” uwzględnienia okoliczności łagodzących oraz w granicach kary pozbawienia wolności i grzywny.

W konsekwencji przyjętego stanowiska należy się zatem opowiedzieć w omawianej sprawie za poglądem, że za przestępstwa przewidziane w art. 28 ustawy z dnia 10 grudnia 1959 r. o zwalczaniu alkoholizmu nie może być wymierzona kara ograniczenia wolności.

RECENZJE

Kazimierz Karśnicki, Janusz Ławrynowicz: *Prawo ubezpieczeń gospodarczych. Teksty przepisów, orzecznictwo, komentarz*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1969.

Zagadnienie ubezpieczeń, ich zakresu, pojęcie stosunku ubezpieczenia i umowy ubezpieczenia — to problemy, z którymi styka się każdy prawnik w swej codziennej praktyce sądowej czy administracyjnej.

Polska literatura prawnicza, opierając się na bogatym orzecznictwie oraz licznych rozprawach teoretycznych, wnikliwie opracowała problematykę ubezpieczeń społecznych, które w naszym ustroju stanowią istot-